

Udskrift af dombogen

DOM

afsagt den 27. december 2018

i sag nr. BS 2- [redacted] /2017:

J [redacted]
[redacted]

mod

SEAS-NVE Holding A/S

Hovedgaden 36

4520 Svinninge

og

Højagergaard Entreprenør ApS

Meltoftevej 3

4900 Nakskov

Denne dom indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a, stk. 2.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er anlagt den 28. september 2017, vedrører i det væsentlige spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgte 1, SEAS-NVE Holding A/S, og sagsøgte 2, Højagergaard Entreprenør ApS, begge eller hver for sig er erstatningsansvarlige for skade, som sagsøgeren, J [redacted] pådrog sig ved et fald på fortorvet den 14. september 2014.

J [redacted] har nedlagt påstand om, at sagsøgte 1 og 2 tilpligtes in solidum, subsidiært hver for sig, at betale til sagsøger 105.700 kr. med tillæg af rente efter erstatningsansvarslovens § 16 fra sagens anlæg, alt til betaling sker.

Påstanden fremkommer ifølge sagsøgers opgørelse således:

"Svie og smerte – syg i 453 dage á 190 kr.:	86.070,00 kr.
Godtgørelse kan ifølge EAL § 3 ikke overstige:	72.500,00 kr.
Godtgørelse for svie og smerte reduceret til:	72.500,00 kr.
Méngodtgørelse udgør 5 % af 830.000,00 kr.:	41.500,00 kr.
Reduceret med 20 % pga skadelidtes alder, jf. EAL § 4, stk. 2.	33.200,00 kr.
Da erhvervsevneprocenten er mindre end 15 %	

[redacted]

ydes der ikke erhvervsevnetabserstatning jf. EAL § 5, stk. 3.

Renter efter EAL § 16 i 0 dage af 105.700,00 kr.:	0,00 kr.
i alt	105.700,00 kr.

SEAS-NVE Holding A/S har over for sagsøgerens betalingskrav påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb.

SEAS-NVE Holding A/S har over for Højagergaard Entreprenør ApS nedlagt påstand om friholdelse for et hvert beløb inklusive renter og omkostninger, som aktieselskabet måtte blive tilpligtet at betale til J [REDACTED]

Højagergaard Entreprenør ApS har påstået frifindelse, subsidiært mod betaling af et mindre beløb, over for J [REDACTED] betalingskrav og over for påstanden om friholdelse fra SEAS-NVE Holding A/S.

Oplysningerne i sagen

Forklaringer

Sagsøgers forklaring

J [REDACTED] har forklaret blandt andet, at han har været kabelgraver for TDC i [REDACTED] år. I [REDACTED] kom han galt afsted, da han faldt ud af en traktor. Af lægerne blev han opfordret til at træne, og han indkøbte en romaskine og en kondicykel. Det begyndte at gå rimelig godt, og han skar ned på smertestillende medicin. Han fik mere styrke i sine ben og kunne så gå uden at bruge en krykke. Han ophørte med at tage smertestillende medicin i form af panodil og ibumetin omkring 2012. Han udførte daglige øvelser i det omfang, det var blevet anbefalet. I 2014 var han stort set smertefri og havde alene små gener og mindre smerter i sit knæ. Det viste sig blandt andet, når han skulle op og køre på cykel. Han kunne mange flere ting i 2014, end han kan gøre i dag. I september 2014 blev hele fortorvet foran hans hus på [REDACTED] vej gravet op. Det var polakker, der var ude at grave, og der blev ikke foretaget afspærring på en ordentlig måde. 3F var ude og kigge på forløbet. Der blev gravet op på fortorvet om fredagen den 12. september 2014, og han kunne ikke komme ud med sin bil den dag. Samme dag væltede man jord ned, og der blev sat en stamper på. Der blev stampet meget kort og hurtigt, og der blev lagt fliser, og arbejdet blev færdigt.

Han skulle ud og gå den 14. september 2014, da det havde regnet hele dagen. Da han gik ud på nogle fliser, sank de ca. 10 cm. Han var ude at måle, og han målte forskellen til 9,5 cm. Fliserne vejede 70 til 80 kg stykket. Det så fint ud, da han trådte ud på fliserne. Han faldt ud mod vejbanen på [REDACTED] vej, og han slog sit knæ virkelig meget. Han faldt på sit højre knæ, og fik straks ondt i det. En af hans bekendte stod på trappen til hans hus, og S [REDACTED]

kom cyklende. Sammen med K skulle han op til K mor for at skifte en el-pære. I faldet slog sagsøger sine briller af. Han kan ikke huske, om han selv kom op. Han tog smertestillende medicin, og dagen efter kontaktede han sin egen læge pr. telefon. Han kunne få en tid hos lægen en måned senere. Han overvejede ikke at tage på skadestuen.

Den 14. september ringede han til Christian hos SEAS-NVE og sagde, at fliserne var sunket, og at han var faldet. Allan fra Højagergaard blev sendt ud ved middagstid. Nogle polske ansatte havde været ude på stedet ved 9-tiden, og de havde rettet fliserne op. Allan sagde, at han ikke kunne se, at fliserne var sunket. Han spurgte nogle polske ansatte, der stod på stedet, om fliserne var blevet rettet op, og en af de polske medarbejdere sagde, at det var blevet gjort. Sagsøger tog nogle fotos af det sted, hvor han var faldet, hvis han skulle få brug for dokumentation. Han tog også nogle fotos af stedet i december 2014. S kom cyklende og så sagsøger falde. S er en af sagsøgers bekendte, og han går med aviser i området. De omgås ikke privat, men de hilser på hinanden når de ses. Sagsøgers knæ hæver stadig op efter faldet. Han har daglige smerter, når han går på trapper, og han kan ikke mere stå på en stige. Han har problemer med at køre bil på grund af smerterne i knæet. Han har taget på i vægt og vejer nu ca. 115 kg mod tidligere ca. 90 kg. Knæet bliver gult og blåt hele tiden. Han har konstante smerter, og smerterne er værre end de smerter, han fik efter sin tidligere skade. Hans bevægelighed er forringet efter faldet. Efter den første skade kunne han godt køre bil. Han kan ikke længere køre så langt i bil, hvis han har passagerer på bagsædet, fordi hans førersæde så skal rykkes frem, og det generer.

Sagsøgeren mener, at han var hos sin læge den 22. oktober 2014. Han mødte hos lægen hos lægen den 12. november 2014. Det var et relativt begrænset område, der var gravet op den 12. september 2014. Der blev kun stampet i toppen før fliserne blev lagt på. Han ville have kunnet høre, om der blev stampet korrekt inde fra sit hus. Sagsøger og K skulle være kørt i bil over til K mor, sagsøgers bil holdt i indkørslen.

Vidneforklaringer

Ka har forklaret blandt andet, at J og vidnet er bekendte. De mødte hinanden i 2009, og var kærester indtil halvandet år før 2014. Hun kendte J, da han kom til skade første gang. Efter at han var blevet opereret, kom han sig, og han havde derefter ikke problemer med sit knæ, der var kommet i orden. Den 14. september 2014 skulle de skifte en el-pære hos vidnets mor. Hun var gået over til J den pågældende dag. Der var ikke niveauforskel på fliserne, før J trådte ud på fliserne. Han lå der bare lige pludselig, og hun så, at en flise var sunket. Den var sunket 8-10 cm. Han kom op og sundede sig og ømmede sig, og de gik over til vidnet mor. J fortalte senere, at knæet var hævet og gjorde ondt. Hun opfordrede ham til at kontakte en læge. De var alene på vejen, da J faldt. S kom

så. Hun ved ikke, hvorledes fliserne er udbedret. J [redacted] har svært ved at gå på trapper og stå på en stige. Han kan blive blå på siden af knæet. Generne er ikke aftaget. Vidnet stod i J [redacted] indkørsel, da J [redacted] faldt. J [redacted] briller gik i stykker, og han havde svært ved at komme op.

S [redacted] har forklaret blandt andet, at han tidligere har kendt J [redacted] søster. Når J [redacted] og vidnet mødes, taler de kort sammen. De omgås ikke privat. Der var kabelarbejde på [redacted] vej i 2014. Den 14. septemeber 2014 hjalp han med at uddele aviser, og han så, at J [redacted] faldt. En flise var sunket 8-10 cm. Vidnet er ikke bekendt med, om det er udbedret.

Ma [redacted] har forklaret blandt andet, at hun siden 1986 har boet på [redacted] vej. Sidst på dagen den 14. september 2014 fik hun at vide, at der var sket en ulykke. Hun så, at to fliser var sunket ind mod hinanden, og at de lå 3-4 cm forskudt fra hinanden. Der var ikke nok underlag til at støtte fliserne. Flisearbejdet på [redacted] vej var skidt udført. Fliserne skrånede indad, og der var niveauforskel. Fliserne sank. Hun ved ikke, om det er udbedret. Næste morgen omkring kl. 7 var der ikke foretaget udbedring, og fliserne var stadig et problem. Efter ulykken går J [redacted] stivbenet og har svært ved at komme op, når han har siddet længe. Vidnet har en ide om, at grave- og kabelarbejdet blev udført indtil kort før den 14. september 2014. Vidnet går forbi stedet hver dag. Hun har ikke oplevet, at fliserne sank, når hun selv gik forbi J [redacted] bopæl.

Lars [redacted] har forklaret blandt andet, at han er ansat som teamleder i SEAS-NVE Holding A/S, og at han i 2014 var teamleder for kabelanlæg i SEAS' forsyningsområde. I 2013/2014 indgik SEAS en entreprenøraftale med Hoffmann A/S som graveentreprenør. Aftalen blev indgået på baggrund af AB 92 efter udbud og licitation med en række kriterier. SEAS udførte stikprøvevis tilsyn og kontrol med gravearbejdet. Hoffmann havde to underentreprenører, og en af dem var Højagergaard. SEAS' projektleder var ude at besigtige arbejdet stikprøvevis.

Vidnet fik kendskab til sagen, da han fik kontakt med J [redacted] omkring august 2015. Den 17. august 2015 forsøgte vidnet at få fat i Højagergaard. Christian [redacted] var projektleder, og Ole [redacted], der var montør, førte det daglige tilsyn med monteringen af kabler. Vidnet var ikke i tvivl om, at entreprenøren var ansvarlig for arbejdet. Han gik ud fra, at Højagergaard var ansvarlig. Vidnet har ikke talt med nogen fra Højagergaard om det. Ifølge en afleveringsprotokol af 3. juni 2015 er der dokumenteret en række mangler ved gravearbejdet. SEAS har tilbagebetalt omkring 50.000 kr. på grund af mangler. Den 9. september 2014 blev det område, hvor J [redacted] faldt, afleveret af Hoffmann til montage for SEAS. Der kom en klarmelding fra Hoffmann, og samme dag blev der foretaget montage af elforsyningskabler. SEAS har ikke bestilt arbejde efter afleveringen den 9. september 2014, hvor der kom en klarmelding fra Hoffmann.

Christian [redacted] har forklaret blandt andet, at han i 2014 var ansat som projektleder i SEAS-NVE Holding A/S. Han var ansvarlig for kabelprojektet i området på [redacted] vej. Han blev efterfølgende ansat hos Hoffmann A/S og er nu ansat i Lolland Kommune. Forsyning med gadebelysning og fiberkabler var omfattet af kabelprojektet på [redacted] vej. Det var SEAS der stod for projektet. SEAS indgik en kontrakt med Hoffmann A/S som hovedentreprenør, og der blev foretaget nedgravning af kabler og etableret infrastruktur til fiber-tomrør. Hoffmann A/S indgik kontrakt med Højagergaard Entreprenør ApS på [redacted] vej. SEAS førte tilsyn og kontrol med, at arbejdet blev udført som det skulle. I mindre grad blev der også udført tilsyn med afspærring. Lars [redacted] var leder af kabelprojektet, og han var vidnets overordnede. Ole [redacted] var tidligere montør og arbejdede under vidnet. Det var Ole [redacted] der stod for det egentlige tilsyn.

Den 20. august 2014 var der et møde om afleveringen af området på [redacted] vej. Den 9. september 2014 fik man en klarmelding om aflevering af arbejdet. Det var Hoffmann, der afleverede til SEAS-NVE. SEAS var ude på stedet for at se, om afleveringen var korrekt. Ved afleveringen overgik entreprenøransvaret fra hovedentreprenøren til bygherren. Der kan have været gravearbejde efter den 9. september 2014, men det har ikke haft noget med vidnets afdeling i SEAS at gøre. Det har højst sandsynligt været for at tilslutte gadebelysningen, og entreprenør for dette arbejde kan have været H. Helbo Hansen, som kan have gravet fliser op efter den 9. september 2014.

2-3 dage efter uheldet var sket, blev stedet, hvor J [redacted] var faldet, besigtiget. Der blev ingenting konstateret vedrørende uregelmæssigheder. Hoffmann blev spurgt, om man havde været på stedet. Vidnet husker ikke hvad der blev svaret. Vidnet har tilstræbt at tilse arbejdet på [redacted] vej en gang om dagen, men det var ikke hver dag, det kunne ske. Gadebelysningen var en del af den samlede entreprise på [redacted] vej.

Vidnet er uddannet el-montør og projektleder og har indsigt i komprimering af jord. Hvis komprimeringen ikke sker korrekt, kommer der over længere tid en sætning. Den opgravede jord skal stampe efter at være fyldt i renden, og der skal fyldes op med stabilgrus. Vejr og vind kan have indflydelse på sætningen af fliserne. Hvis det er opbygget korrekt, ser man ikke sætninger, selv ikke efter regnskyl.

Allan [redacted] har forklaret blandt andet, at han er entrepriseleder hos Højagergaard Entreprenør ApS. Han står for byggeprojekter og kabelnedgravning. Højagergaard udførte arbejde på [redacted] vej i 2014. Der var tale om en sædvanlig opgave. Det der skulle ned i jorden, blev lagt ned og dækket til med jord. Det er normal procedure at stampe jorden med en maskine, og det sker flere gange. Der blev fulgt den sædvanlige procedure på [redacted] vej. Hvis der var sket en fejl, så ville der være sat afspærring op. Man er meget striks med det. Det var SEAS også.

Vidnet og en kollega boede i området og kiggede jævnligt på afspærringen. Vidnet er overbevist om, at der ikke var vippende fliser i det område, hvor J. [redacted] faldt. De fotos, der er fremlagt i sagen, stemmer ikke overens med forholdene på det sted, hvor J. [redacted] skulle være faldet. Der blev udskiftet lysmaster på [redacted] vej, efterhånden som gravearbejdet skred frem. Det kan ikke passe, at der var et hul på det sted, hvor J. [redacted] faldt. Ved udskiftningen af master blev der gravet hul, og stålfod blev sat på og cementeret. Ved masteudskiftning og optagning af fliser bliver jorden komprimeret. Vidnet kan ikke huske, hvordan han hørte om uheldet, og han kan ikke huske, om han har talt med J. [redacted] efter uheldet. Vidnet så stedet, hvor uheldet skulle være sket, men han kunne ikke få det til at hænge sammen. Vidnet mener, at det må være sket længere henne på [redacted] vej end ud for J. [redacted] bopæl. Vidnet ville have vidst det, hvis nogle polske medarbejdere skulle have udbedret skaden på [redacted] vej. Højagergaards medarbejdere har ikke udbedret skader på fliser på stedet hvor uheldet skulle være sket. Vidnet kan huske, at han tænkte, at det ikke kunne passe, at uheldet var sket det pågældende sted. Højagergaard har aldrig anerkendt et ansvar for uheldet. Vidnet er sikker på, at han har talt med J. [redacted] før uheldet. En flise vejer 60-70 kg. Der er ikke andre fra Højagergaard, der kan have anerkendt ansvaret for uheldet. I 2014 havde Højagergaard både danske og polske medarbejdere. Inden årsskiftet var man færdige med gravearbejdet på [redacted] vej.

Andre oplysninger

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring traf den 27. november 2009 en afgørelse om, at J. [redacted] ved en ulykke den 10. oktober 2008 havde pådraget sig en arbejdsskade, der blev nærmere beskrevet i afgørelsen. Det fremgår blandt andet, at skaden opstod, da J. [redacted] skulle træde ud af en traktor og i stedet faldt ud af traktoren. Han forvred sit højre knæ og fik en fibersprængning i højre lår. I afgørelsen er det endvidere anført, at J. [redacted] ikke var berettiget til godtgørelse for varigt mén eller til erstatning for tab af erhvervsevne.

Efter en klage over afgørelsen traf Arbejdsmarkedets Erhvervssikring den 3. februar 2010 en ny afgørelse, hvorefter varigt mén blev fastsat til 5 %. Det fremgår blandt andet af afgørelsen, at man på ny ville vurdere mén, idet J. [redacted] den 21. december 2009 blev opereret i sit knæ, og at hans tilstand ikke var stationær. Den 21. september 2010 blev det varige mén forhøjet til 10 %, idet Arbejdsmarkedets Erhvervssikring i afgørelsen herom blandt andet henviste til det oplyste i en speciallægeerklæring om, at J. [redacted] havde vedvarende smerter og hævelsestendens i det højre knæ og nedsat gangdistance, og at han slet ikke kunne løbe eller køre på cykel. Han kunne endvidere ikke sidde på hug eller ligge på knæ.

Ved en afgørelse af 24. februar 2011 fra Arbejdsmarkedets Erhvervssikring blev J. [redacted] erhvervsevnetab fastsat til 35 % som følge af arbejdsskaden. Det fremgår af afgørelsen, at J. [redacted] knæproblemer var betydende, og at knæskaden udgjorde halvdelen af tabet af erhvervsevnen.

Der er under sagen fremlagt en række journalnotater fra J [redacted] egen læge og fra privathospital vedrørende den skade, som J [redacted] pådrog sig i 2008. Det fremgår blandt andet i et notat af 19. august 2010, at J [redacted] har oplyst, at han har haft i alt 12 arbejdsskader, og at operationen i knæet ikke har hjulpet. Han har et væsentligt formentligt varigt mén i højre knæ.

Der er endvidere fremlagt en række journalnotater efter J [redacted] fald den 14. september 2014. I et notat af 22. oktober 2014 fra egen læge er det ved J [redacted] telefoniske henvendelse anført:

"faldet og slået knæ for 1 mdr siden. Var hævet og han har fortsat gener i form af usikkerhedsfornemmelse/gele. Ikke aflåsning og nu ike hævet. Får tid til vurdering"

I notater af 12. og 18. november 2014 fra egen læge er det anført:

"...

Røntgenundersøgelse af højre knæ stående viser normale ossøse forhold, specielt ses ingen skeletskade, og der er inden synlig intraartikulær ansamling.

RD: Intet abnormt

...

Kontakt tekst:

Er faldet på vejen i et hul efter SEAS NVE havde repareret kabler. Fik et smæld/vred i hø knæ. Sketemidt i sept. Fortsat meget smertepåvirket. Tidl. haft knæskade på hø side med delvist overrevet kortsbånd men nu er smerterne max på ydersiden i ledlinie og det kan føles som det låser. Kommer humpende ind i kons. Ingen betydende hævelse i knæ længere men let udposning i hase og er ikke meget for at flektere i knæ. Let forreste løshed. Kan ikke mærke miniskklik.

Rp Rtg af knæ da det jo skal foreligge"

Sagen har været forelagt Retslægerådet, der i erklæring af 22. august 2018 har besvaret parternes spørgsmål således:

"Spørgsmål 1:

Retslægerådet bedes oplyse, hvor vidt sagsøger den 14.9 2014 pådrog sig en knæskade. Retslægerådet anmodes om at angive diagnose.

Sagsøger er undersøgt hos egen læge den 12.11.2014, hvor sagsøger har oplyst at være faldet for 1 måned siden. Sagsøger har herved slået højre knæ og havde fortsat smerter. Der synes ikke at være tidligere lægelige oplysninger. Der fandtes ikke nogen betydende hævelse, men let udposning i knæhasen og ømhed på udsiden. Knæet som tidligere med let løshed.

Spørgsmål 2:

Retslægerrådet bedes oplyse, om behandlingsforløbet for sagsøgers skade har været sædvanligt for den pågældende type skade, og om skaden i øvrigt er velbehandlet.

Skadelidte har i forløbet modtaget blokadebehandling. Det fremgår ikke af de lægelige akter, om der er givet anden behandling.

Spørgsmål 3:

Retslægerrådet bedes oplyse, hvor vidt sagsøgerforud for skaden den 14.9.2014 led af relevante forud bestående lidelser i knæet.

Sagsøger havde forud for den 14.09.2014 følger efter delvis korsbåndsskade i 2008.

Spørgsmål 4:

Retslægerrådet bedes oplyse, hvor vidt der i perioden efter skaden kan konstateres relevante konkurrerende lidelser iforhold til knæskaden, og hvilken betydning en eventuel konkurrerende lidelse kan have haft på sagsøgers knælidelse.

Nej.

Spørgsmål 5:

Såfremt der konstateres en forudbestående lidelse, jfr. spørgsmål 3, anmodes Retslægerrådet om at oplyse, om skaden den 14.9.2014 har været symptomudløsende for en eventuelt forudbestående lidelse, eller om skaden den 14.9.2014 har været medvirkende til sagsøgers gener.

Sagsøgers eventuelle gener før og efter ulykkestilfældet den 14.09.2014 fremgår af akterne, idet der ikke ses knægener umiddelbart før ulykkestilfældet. Efter ulykkestilfældet er der konstateret lette degenerative forandringer i knæet, og disse må tilskrives den forudbestående knælidelse.

Spørgsmål 6:

Giver sagen i øvrigt anledning til bemærkninger ?

Nej.

Spørgsmål A2:

Retslægerrådet bedes beskrive, hvilke varige gener sagsøgeren pådrog sig i højre knæ den 10. oktober 2008, herunder hvilke objektive fund, der kunne konstateres, og hvilke subjektive klager sagsøgeren beskrev.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Spørgsmål B2:

Retslægerådet bedes beskrive, hvilke objektivefund, der kunne konstateres, og hvilke subjektive klagersagsøgeren beskrev i sit højre knæ efter episoden den 14. september 2014.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Spørgsmål C2:

I journalnotat fra den 30. september 2015 anføres det, at MR scanning har vist minimal slidgigt, ligesom røntgen var normal. Retslægerådet bedes vurdere, om den konstaterede slidgigt skyldes hændelsen den 10. oktober 2008 eller hændelsen den 14. september 2014.

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 5.

Spørgsmål D2:

Retslægerådet bedes vurdere, om de afsagsøgeren beskrevne smerter i perioden efter den 14. september 2014 kan skyldes den konstaterede slidgigt, eller om smerterne skyldes hændelsen den 14. september 2014.

Sagsøgers gener kan skyldes såvel den forudbestående knælidelse som følger efter faldet den 14.09.2014. Ulykkestilfældet den 14.09.2014 kan muligvis have forværret sagsøgers forudbestående gener, men der er som anført ingen lægelige oplysninger før den 12.11.2014.

Spørgsmål E2:

Retslægerådet bedes vurdere, om generne beskrevet i de lægelige akter efter den 14. september 2014 er udtryk for det naturlige forløb af afsagsøgerens degenerative lidelse i højre knæ.

Spørgsmålet er generelt. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål D2.

Spørgsmål F2:

Retslægerådet bedes vurdere, om de konstaterede gener iform af relativt hyppige låsninger og instabilitet i knæet, beskrevet i journalnotat af 30. september 2015, kan skyldes den kraftige plicadannelse beskrevet i journalnotat af 21. december 2009.

MR-skanning den 07.01.2015 har ikke vist nogen plicadannelse. Retslægerådet kan ikke afgøre, hvad der er årsag til eventuelle aflåsningstilfælde.

Spørgsmål G2:

Retslægerrådet bedes vurdere, om sagsøgeren pådrog sig varige gener i højre knæ iforbindelse med hændelsen den 14. september 2014 og i bekræftende fald da hvilke.

Sagen indeholder ikke oplysninger, som sætter Retslægerrådet i stand til at bedømme om der er varige følger eller om sådanne er forårsagede af den anmeldte skade eller skyldes forudbestående knæsygdom."

Under sagen er der fremlagt en række fotos af stedet, hvor J [redacted] faldt den 14. september 2014.

Parternes synspunkter

I et påstandsdokument fra J [redacted] advokat er det anført:

"Ad ansvar

Det er sagsøgers vurdering, at fortovet ikke har været forsvarligt at færdes på. Årsagen til ulykken var, at der pludseligt skete et niveaufald af fliserne. Dette gjorde, at sagsøger mistede balancen.

Et sådant niveaufald sker ikke, såfremt at fliser er anlagt korrekt, og den mest sandsynlige årsag er, at der er sket fejl i forbindelse med det anlægsarbejde, der for nylig var blevet udført.

Denne fejl er ansvarspådragende, idet både det at niveauforskellen opstår pludseligt og endvidere ikke er ubetydelig gør, at man som fodgænger er i stor risiko for at falde. Som fodgænger har man således ikke haft mulighed for forberede sig på, at der var en faldrisiko.

Dette arbejde var sagsøgte 1 overordnet ansvarlig for og sagsøgte 2 var ansvarlig for den praktiske udførelse.

Begge de sagsøgte kan således tilpligtes in solidum at betale sagsøgers berettigede erstatningskrav.

Pudsigt er det endvidere, at en af parterne har anerkendt ansvaret – men tilsyneladende ikke partens forsikringsselskab, hvilket dog er underordnet for sagens behandling.

Som sagens bilag 14 fremlægges mailkorrespondance af 26.10.2015 mellem sagsøgte 1 og Codan, som sagsøger netop er kommet i besiddelse af. Det fremgår af denne, at Teamleder Lars [redacted] oplyser:

[redacted]

Højagergård har vedkendt sig ansvaret.

Sagsøgte 2 opfordres (1) på den baggrund til at ændre sin påstand og anbringender. Sagsøgte 1 og 2 opfordres (2) i den forbindelse til at fremlægge den korrespondance, der har været mellem sagsøgte 1 og 2 om ansvarsspørgsmålet, jf. tilkendegivelsen om anerkendelse af ansvar i bilag 14.

Ad tab og årsagsforbindelse

Indledningsvist kan det oplyses, at sagsøger tidligere i 2008 kom til skade med sit knæ.

Mht sagsøgte 2' s opfordring B, så har sagsøger ikke haft en knæskade i august 2008 men derimod en knæskade den 10.10.2008. Skaden blev anerkendt som en arbejdsskade og afgørelserne om anerkendelse, tilkendelse af varigt mén (5% og 10 %) og erhvervsevnetab med 35 % fremlægges som bilagene 15 - 18.

Sagsøger har rejst krav for varigt mén og svie- og smertegodtgørelse svarende til maksimum, jf. sagens bilag 6.

Mht sagsøgte 2' s opfordring C og D kan det oplyses, at sagsøger på ulykkestidspunkt var (og er) førtidspensionist. Der findes som følge heraf ingen registreringer hos arbejdsgiver/A-kasse, der kan fremlægges i sagen, og der er som følger heraf heller ikke rejst krav på tabt arbejdsfortjeneste.

De sagsøgte har bestridt, at der kan rejses erstatningskrav som følge af sagsøgers ulykke.

Afgørende er om der er sket en selvstændig skade eller forværring af en forud bestående skade i forbindelse med ulykken.

Det fremgår klart af de lægelige bilag, at der har været smerter fra ulykkestidspunktet og frem:

Bilag 10 (egen læge):

22.10.14

Faldet og slået knæ for 1 md. Siden. Var hævet og han har fortsat gener.

Bilag 12 (Røntgen):

12/18.11.14

Fortsat meget smerteplaget... Kommer humpende ind i kons.

Bilag 13 (Journal fra ortopædkirurgisk ambulatorium (NAE):

27.11.14

14.9. trådte han forkert i et hul i vejen efter at der var nogle som havde rep.

nogle kabler. Siden haft sm. I hø. knæ.

5.1.15

Fortsat uændrede mange smerter.

7.8.15

Han har stadigvæk intermitterende mange gener.

25.8.15

Uændrede gener.

12.10.15

Uændrede gener.

Som bilag 10 er fremlagt egen læges journal fra 4.10.11 – 8.11.17.

Som det fremgår af dette materiale, har der hos sagsøger ikke været knæproblemer i en periode på 3 år forud for ulykken, jf. også Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 5.

Af Retslægerådets svar på spm. 4 fremgår det endvidere, at der efter ulykken ikke er tilstødt konkurrerende lidelser.

Særligt fremgår det af Retslægerådets besvarelse af spm. D2:

Sagsøgers gener kan skyldes såvel den forudbestående knælidelse som følger efter faldet den 14.9.2014. Ulykkestilfældet kan muligvis have forværret sagsøgers forudbestående gener..

Der skal således tages stilling til, om sagsøger – fraset ulykken – under alle omstændigheder ville have haft de samme gener som kan konstateres i de lægelige bilag.

Det finder sagsøger mindre sandsynligt, da der ikke i 3 år forud for ulykken har været knægener, at der ikke er oplyst om andre traumer omkring ulykkestidspunktet og endelig, at der ikke er oplyst om konkurrerende lidelser i perioden efter ulykken.

Sagsøger har således krav på at få godtgørelse for svie og smerte.

Fsva varige følger, så fremgår det af Retslægerådets erklæring, at det ikke er muligt at give et kvalificeret svar herpå – på baggrund af sagens oplysninger – Det er således ikke Retslægerådets vurdering, at sagsøger ikke har et varigt mén. Der blot ikke lægelige oplysninger nok i sagen til, at der kan foretages en rent medicinsk vurdering.

Hvorvidt der erstatningsretligt er et varigt mén er imidlertid ikke kun en medicinsk vurdering, men en vurdering af sagens samlede omstændigheder.

En sådan vurdering har to andre forsikringselskaber foretaget, og da retten har afskåret sagsøger muligheden for at indhente en udtalelse fra AES efter EAL § 10, så må vurderingerne fra sagsøgers ulykkesforsikringer indgå med vægt i sa-

gen.

Der er intet, der tyder på, at sagsøgers gener er gået i sig selv igen, og henset til at sagsøger ikke havde problemer med sit knæ i en 3 årig periode inden ulykken, så må de kroniske gener efter ulykken mest sandsynligt skyldes enten en selvstændig skade eller en forværring af en forud bestående skade opstået i forbindelse med faldet.

Sagsøger er enig med de to ulykkesforsikringsselskabers vurderinger af det varige mén, som derfor kan fastsættes til 5 %, som opgjort i bilag 6.

Mht opfyldelse af sagsøgte 2' s opfordring E fremlægges som bilag 19 skadesanmeldelse.

Endelig bemærkes det i forholdt til den bevismæssige vurdering af sagen, at tidspunktet for sagsanlæg er uden betydning for sagen, idet sagens parter blev gjort opmærksom på ulykken og problemet i umiddelbar forlængelse af ulykken. Det kan af sagen umiddelbart ses, at sagsøgte 2 oplyser, at man allerede var ude og besigtige den 15.9.14 (svarskriftet), og det samme fremgår af sagsøgte 1's svarskrift."

I et påstandsdokument fra advokaten for SEAS-NVE Holding A/S er det anført:

"2.3 Højagergaard Entreprenører A/S' ansvar

Sagsøgte, SEAS-NVE Holding A/S fastholder, at et eventuelt endeligt ansvar påhviler sagsøger Højagergaard Entreprenør ApS, der forestod det arbejde, som i givet fald var mangelfuldt og førte til sagsøger J. [redacted] ulykke den 14. september 2014.

I en eventuel indbyrdes fordeling er det sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS' uagtsomme forhold, som i givet fald er årsag til sagsøger J. [redacted] ulykke den 14. september 2014, hvorfor der skal ske friholdelse, da Højagergaard som professionel og mod betaling har på

2.4 Årsagssammenhæng

Det fremgår af korrespondancen, jf. bilag 4, at sagsøger J. [redacted] øjensynligt først den 22. oktober 2014, altså først omkring en måned efter faldulykken, søgte lægebistand for sine gener, og her skulle der alene være gjort notat om, at sagsøger J. [redacted] slog sit højre knæ for "en måned siden".

For så vidt angår den af sagsøger J. [redacted] nedlagte påstand er denne ikke nærmere dokumenteret.

Det forhold, at sagsøger J. [redacted] øjensynligt fra sit ulykkesforsikringsselskab har fået tilkendt en varig mén godtgørelse, medfører ikke, at der herefter er dokumentation for, at sagsøger J. [redacted] varige mén udgør 5% endsige, at sagsøger J. [redacted] er berettiget til maksimal svie- og smertegodtgørelse.

2.4.1 RETSLÆGERÅDETS ERKLÆRING AF 22. AUGUST 2018

Af Retslægerådets erklæring af 22. august 2018 kan det samlet udledes, at sagsøger J. [REDACTED] ikke med mere end overvejende grad af sandsynlighed har bevist, at ulykken den 14. september 2014 medførte nogle midlertidige og/eller varige helbredsmæssige gener, der berettiger sagsøger J. [REDACTED] til godtgørelse og erstatning i henhold til den nedlagte påstand. Således bekræfter Retslægerådet, at der er sen lægekontakt og ikke i forbindelse med lægekontakten en sådan beskrivelse af ulykken og sammenhængen til sagsøger J. [REDACTED] gener, at der dermed er dokumenteret årsagssammenhæng.

Bevisbyrden herfor skal løftes med mere end overvejende grad af sandsynlighed

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1.

Herudover bekræfter Retslægerådet i svaret på spørgsmål 3, at sagsøger J. [REDACTED] forud for ulykken den 14. september 2014 havde følger efter en korsbåndsskade i 2008.

Hertil kommer degenerative forandringer i knæet, jf. besvarelsen af spørgsmål 5.

I besvarelsen af spørgsmål D2 anfører Retslægerådet, at sagsøger J. [REDACTED] gener kan skyldes såvel den forudbestående knælidelse som følger efter ulykken den 14. september 2014, men sammenholdt med svaret på spørgsmål D2 kan det herefter lægges til grund, at der ikke er den fornødne og mere end overvejende grad af sandsynlighed for årsagssammenhæng.

Bevisbyrden for årsagssammenhæng påhviler sagsøger, og på baggrund af de i sagen fremlagte bilag med en beskrivelse af forudbestående gener, meget sen lægekontakt og Retslægerådets svar, må retten nå frem til, at beviset for årsagssammenhæng ikke er løftet med tilstrækkelig grad af mere end overvejende grad af sandsynlighed.

Sagsøger SEAS-NVE Holding A/S skal på denne baggrund frifindes.

4. ANBRINGENDER

Til støtte for den nedlagte frifindelsespåstand gøres det gældende, at det påhviler sagsøger J. [REDACTED] at føre det nødvendige og tilstrækkelige bevis for, at sagsøgte SEAS er ansvarlig for sagsøger J. [REDACTED] faldulykke den 14. september 2014.

Det gøres gældende, at der er tale om en almindelig culpa bedømmelse/uagtsomhedsbedømmelse.

Det gøres gældende, at der er betydelig tvivl om de nærmere omstændigheder vedrørende faldulykken den 14. september 2014, herunder årsagen til sagsøger J. [REDACTED] fald, og om dette var en følge af en nedsunken/sunken flise ud for ad-

ressen [redacted] vej 78 i Holbæk.

Det gøres gældende, at sagsøger J [redacted] ikke har bevissikret behørigt endsi

ge dokumenteret behørigt, at årsagen til sagsøger J [redacted] fald var en nedsunken/sunken flise, der skyldtes sagsøgte SEAS' forhold.

Det påhviler sagsøger J [redacted] at føre bevis herfor, og det forhold, at det ikke længere er muligt at foretage en besigtigelse eller et syn og skøn må lastes sagsøger J [redacted] som kravstiller.

I den forbindelse gøres det gældende, at det fremgår af den initiale korrespondance mellem sagsøger J [redacted] og sagsøgte SEAS' ansvarsforsikringsselskab Codan Forsikring A/S, at Codan Forsikring A/S gjorde opmærksom på dette forhold.

Det gøres i den forbindelse videre gældende, at der ved besigtigelsen den 15. september 2014 mellem sagsøger J [redacted] og sagsøgte SEAS ikke kunne konstateres, at flisen/fliserne var nedsunkne/sunkne.

I den forbindelse gøres det gældende, at det påhviler sagsøger J [redacted] at dokumentere/bevise, at "nogle polske medarbejdere" skulle have udbedret forholdet forud herfor.

Videre gøres det gældende, at sagsøgte SEAS havde udliciteret arbejdet til Hoffmann A/S, der videre havde udliciteret arbejdet til sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS, og et endeligt ansvar påhviler derfor i givet fald sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS.

Ydermere gøres det gældende, at der ikke er dokumentation for årsagssammenhæng mellem de af sagsøger J [redacted] fremsatte krav (varige gener) og faldulykken den 14. september 2014.

Endelig gøres det gældende, at sagsøger J [redacted] ikke behørigt har dokumenteret sine krav.

Overfor sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS gøres det gældende, at et endeligt ansvar, herunder betaling af godtgørelse og erstatning inklusive renter og omkostninger påhviler sagsøger Højagergaard Entreprenør ApS.

Der gøres gældende, at sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS tilrettelagde og udførte arbejdet på fortovet på adressen [redacted] vej 78 i Holbæk, og at sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS derfor i det indbyrdes forhold mellem sagsøgte SEAS og sagsøgte Højagergaard Entreprenør ApS i det hele skal friholde sagsøgte SEAS inklusive renter og omkostninger, subsidiært skal der foretages en fordeling efter rettens skøn.

I et påstandsdokument fra advokaten for Højagergaard Entreprenør ApS er det anført:

2.1 Ansvar

Det gøres overordnede gældende, at HE ikke har handlet ansvarspådragende, og at HE derfor ikke er erstatningsansvarlig for sagsøgers eventuelle tilskadekomst den 14. september 2014. Det gøres i den forbindelse gældende, at der påhviler HE som entreprenør et almindelig culpaansvar.

Det bestrides, at HE tidligere skulle have anerkendt et ansvar for det oplyste uheld. At de øvrige involverede parter eventuelt har haft en anden opfattelse ændrer ikke herpå.

Det gøres gældende, at sagsøger bærer bevisbyrden for, at HE har handlet ansvarspådragende, hvilken bevisbyrde sagsøger ikke har løftet.

Det gøres gældende, at HE har udført arbejdet på [redacted] vej i overensstemmelse med helt sædvanlig procedure, og at HE har stampet jorden tilstrækkeligt, forinden der blev lagt fliser ovenpå. Hvis der blev konstateret fejl og mangler ved det udførte arbejde, ville der desuden være opsat afspærring/danpæle ved de pågældende områder, indtil forholdene blev udbedret. Der var en kontraktuel forpligtelse til at udbedre mangelfulde forhold senest indenfor 10 dage.

Der er mellem sagsøger og HE enighed om, at der ikke kunne konstateres en niveauforskel eller vippende fliser ved det anviste uheldssted dagen efter uheldet, da Allan [redacted] sen formiddag besigtigede stedet sammen med sagsøger, jf. bilag 1. Sagsøger har ikke dokumenteret, og det bestrides, at fliserne det pågældende sted var blevet rettet af HE tidligere på dagen.

Såfremt det lægges til grund, at sagsøger faldt det pågældende sted som følge af en niveauforskel mellem fliserne, gøres det gældende, at dette ikke skyldes fejl fra HE's side, at dette ikke har tidsmæssig sammenhæng med arbejdet udført af HE, og at niveauforskellen, der ses på billedet i bilag 2, side 1 ikke udgør en ansvarspådragende niveauforskel.

I det omfang HE måtte være ansvarlig for en niveauforskel mellem fliserne, gøres det gældende, at SEAS har udført et utilstrækkeligt tilsyn med arbejdet, og derfor er medansvarlig for uheldet. Herunder burde forholdet være opdaget af SEAS den 20. august 2014, hvor HE's arbejde blev gennemgået.

2.2 Årsagssammenhæng

Såfremt retten måtte finde, at der er handlet ansvarspådragende, gøres det gældende, at der ikke er årsagssammenhæng mellem uheldet den 14. september 2014 og sagsøgers gener i højre knæ, herunder har sagsøger ikke dokumenteret et varigt mén som følge af uheldet, og at sagsøger har været syg i periode 14. september 2014 til 11. december 2015, jf. opgørelsen i bilag 6.

Det følger af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 1, at der ikke er dokumentation for en tidsmæssig sammenhæng mellem uheldet og sagsøgers smerter/gener i højre knæ. Sagsøger kontaktede først egen læge den 22. oktober 2014, dvs. mere end en måned efter uheldet, og det fremgår først af lægekonsultationen den 12. november 2014, at uheldet er sket på grund af det pågældende arbejde med nedlægning af kabler, jf. bilag 10.

Ved besvarelsen af spørgsmål 3 og 4 fremgår, at sagsøger forud for uheldet havde bestående lidelser i højre knæ, og at der ikke efter uheldet kan konstateres andre relevante konkurrerende lidelser i knæet.

Efter Retslægerådets besvarelse har sagsøger ikke dokumenteret, hvilke nye forhold i højre knæ der skulle give anledning til sagsøgers smerter i knæet, og som kan tilskrives uheldet. Knæet var ved konsultationen den 12. november 2014 som tidligere med let løshed, jf. besvarelsen af spørgsmål 1. Retslægerådet finder ved besvarelsen af spørgsmål 5, at der efter uheldet er konstateret degenerative forandringer i knæet, herunder slidgigt, jf. besvarelsen af spørgsmål C2, og at disse må tilskrives den forudbestående knælidelse. Det er ikke ved besvarelsen af spørgsmål D2 dokumenteret, at sagsøgers gener/smerter kan tilskrives uheldet frem for de forudbestående gener.

Ved besvarelsen af spørgsmål G2 fremgår, at sagsøger ikke har dokumenteret, at der er varige følger efter uheldet og i bekræftende fald, hvad sådanne varige følger skulle skyldes. Bevisbyrden, for at uheldet har medført varige gener, er ikke løftet, når Retslægerådet konstaterer, at varige gener ikke er dokumenteret i de lægelige akter.

Speciallæge Erik [redacted] har desuden allerede i 2010, efter 2 år med gener i højre knæ, konkluderet, at sagsøger havde et væsentligt formentligt varigt mén i højre knæ, jf. bilag 9. Det samme fastslog Arbejdsmarkedets Erhvervssikring i afgørelse af 21. september 2010, hvor sagsøger fik tilkendt godtgørelse for varigt mén på 10 %, jf. bilag 17. Dette på baggrund af, at sagsøger har vedvarende smerter og hævelsestendens i knæet. Det føles løst, sagsøger har nedsat gangdistance og kan slet ikke løbe eller cykle, sidde på hug eller ligge på knæ og har store problemer med at gå på trapper. Sagsøgers forudbestående knælidelse har endvidere ført til en nedsat erhvervsevne på 35 %, jf. bilag 18. Sagsøgers samlede erhvervsevnetab er ifølge Arbejdsmarkedets Erhvervssikring 65 %, og sagsøger har efter det oplyste haft 12 tidligere arbejdsskadesager, jf. bilag 9, side 6.

Det bestrides, at sagsøger som følge af uheldet har været syg i periode 14. september 2014 til 11. december 2015, hvorfor han ikke har krav på godtgørelse for svie og smerte, jf. erstatningsansvarslovens § 3, og under alle omstændigheder ikke i hele perioden.

Det gøres gældende, at enhver bevisusikkerhed om forholdene den pågældende dag må komme J [redacted] til skade, idet sagen først er anlagt mere end 3 år efter uheldet."

Parternes advokater har under hovedforhandlingen gentaget og uddybet deres synspunkter.

Rettens begrundelse og afgørelse

Ved vurderingen lægger retten afgørende vægt på Retslægerådets udtalelse af 22. august 2018 sammenholdt med de i øvrigt foreliggende lægelige oplysninger om J [redacted] knælidelser.

Det lægges herefter til grund, at J [redacted] efter faldet den 14. september 2014 først den 22. oktober 2014 telefonisk har henvendt sig til sin læge og efterfølgende er blevet undersøgt af lægen den 12. november 2014, hvor der blev konstateret sådanne gener, der er anført i Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 1.

Retslægerådet har ved besvarelsen af spørgsmål 3 og 5 anført, at J [redacted] forud for sit fald i 2014 i knæet havde følger efter delvis korsbåndsskade i 2008, og at lette degenerative forandringer i knæet må tilskrives den forudbestående knælidelse.

Ved besvarelsen af spørgsmål D 2 er det endvidere anført, at J [redacted] gener kan skyldes såvel den forudbestående knælidelse som følger efter faldet den 14. september 2014, og at faldet i 2014 muligvis kan have forværret de forudbestående gener, men at der først den 12. november 2014 er lægelige oplysninger herom.

Retslægerådet har sammenfattende anført ved besvarelse af spørgsmål G 2, at sagen ikke indeholder oplysninger, hvorefter det kan bedømmes, hvorvidt der er varige følger eller om sådanne er forårsagede af den anmeldte skade efter faldet den 14. september 2014 eller skyldes forudbestående knæsygdom.

Retten finder på denne baggrund og med fremhævelse af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål G 2, at J [redacted] ikke har godtgjort, at der foreligger den fornødne årsagssammenhæng mellem hans fald i september 2014 og den efter faldet konstaterede knæskade. Der henses især til, at varige følger efter faldet kan være forårsaget af den forudbestående knæsygdom.

De sagsøgte frifindelsespåstande tages allerede af denne grund til følge, idet retten herefter ikke finder det påkrævet at tage stilling til, hvorvidt de sagsøgte er ansvarlige for sagsøgerens fald.

Sagens omkostninger fastsættes som bestemt neden for med henvisning til sagens karakter og værdi samt omfanget og resultatet. Der henses herunder til, at sagen har været forelagt Retslægerådet, og at parternes advokater til brug for sagens behandling har udarbejdet materialesamlinger. Sagsomkost-

ningerne dækker passende udgifter til advokatbistand for de sagsøgte.

I forholdet mellem de sagsøgte finder retten, at SEAS-NVE Holding A/S skal betale sagsomkostninger til Højagergaard ApS, idet sidstnævnte sagsøgte frifindes for påstanden om friholdelse. Omkostningerne fastsættes til et beløb, der anses for passende til dækning af udgifter til advokatbistand for Højagergaard ApS i relation til arbejdet af et begrænset omfang vedrørende den omhandlede påstand.

Thi kendes for ret:

SEAS-NVE Holding A/S frifindes.

Højagergaard Entreprenør ApS frifindes.

Inden 14 dage skal J [REDACTED] til SEAS-NVE Holding A/S betale sagsomkostninger med 37.500 kr.

Inden 14 dage skal J [REDACTED] til Højagergaard Entreprenør ApS betale sagsomkostninger med 37.500 kr.

Inden 14 dage skal SEAS-NVE Holding A/S til Højagergaard Entreprenør ApS betale sagsomkostninger med 5.000 kr.

Peder Johs. Christensen

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Holbæk, den 27. december 2018.

Vicky Grenaa Bodi, kontorfuldmægtig